

.....
kod ucznia
czas trwania konkursu - 90 minut

.....
suma punktów

XXXII KONKURS HISTORYCZNY

„Polska Andegawenów i Jagiellonów: 1370 - 1572”

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH

Rok szkolny 2009/2010

Eliminacje I stopnia

Instrukcja dla ucznia

- 1. Pamiętaj, iż czas na wypełnienie testu wynosi 90 minut.*
- 2. Sprawdź, czy Twój test zawiera 14 pytań.*
- 3. Przeczytaj uważnie każde polecenie oraz zamieszczone uwagi.*
- 4. Pisz starannie, używaj długopisu lub pióra.*
- 5. Nie wolno używać korektorów.*
- 6. Jeśli się pomylisz, przekreśl i napisz u góry.*
- 7. Maksymalna ilość punktów wynosi 100.*

Życzymy powodzenia

1. Ułóż wydarzenia w kolejności chronologicznej stawiając cyfrę 1 przy wydarzeniu najwcześniejszym, a cyfrę 2 przy najpóźniejszym.

- a) sekularyzacja Państwa Zakonu Krzyżackiego w Prusach - (.....)
- b) ostatnia wojna polsko-krzyżacka - (.....)
- c) sekularyzacja Państwa Zakonu Kawalerów Mieczowych w Inflantach - (.....)
- d) powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów - (.....)
- e) hołd pruski - (.....)

[0 - 2 pkt.]

2. Podaj autorów (imię i nazwisko) następujących dzieł.

- a) „Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego” -
- b) „O władzy cesarza i papieża nad niewiernymi” -
- c) „O obrotach sfer niebieskich” -
- d) „Rozprawa o dwu Sarmacjach” -
- e) „Dworzanin polski” -
- f) „Żywot człowieka poczciwego” -
- g) „O poprawie Rzeczypospolitej” -
- h) „Treny” -
- i) „O urządzeniu Rzeczypospolitej” -
- j) „Wyznanie wiary katolickiej” -

[0 - 10 pkt.]

3. Wybierz z poniższej rozsypanki a następnie zapisz nazwy czterech terytoriów Wielkiego Księstwa Litewskiego, włączonych do Polski przez Zygmunta Augusta podczas obrad sejm w Lublinie, aby przełamać opór możnowładców litewskich przeciwnych unii realnej z Rzeczypospolitą.

Żmudź, Podlasie, Wołyń, Kurlandia, Inflanty, Podole, Białoruś,
Polesie, Ruś Czerwona, Ukraina

- a)
- b)
- c)
- d)

[0 - 4 pkt.]

4. Uzupełnij zdania wpisując odpowiednie informacje w wykropkowane miejsca.

Sejm walny ukształtował się za panowania króla
w roku. Składał się z trzech stanów sejmujących:, i
..... Posłów na sejm wybierały
z każdej ziemi lub województwa. Senatorami byli(określ jak długo)
najwyżsi dostojnicy duchowni i świeccy. Skład sejmu został ostatecznie ustalony po zawarciu
unii lubelskiej - liczył (podaj liczbę) posłów i (podaj liczbę) senatorów.
Sejmy zwyczajne były zwoływane przez co (podaj liczbę) lata i
obradowały (podaj liczbę) tygodni.

[0 - 12 pkt.]

5. Podaj autorów (imię i nazwisko) poniższych cytatów.

a) „*Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie*”

b) „*Nie jestem królem waszych sumień*”

c) „*A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają*”

d) „*Obiecuję i przysięgam, że Najjaśniejszemu Panu, królowi Polski, wielkiemu księciu Litwy, Rusi i wszystkich ziem pruskich, jako memu naturalnemu dziedzicznemu zwierzchnikowi, jego dzieciom i sukcesorom, królom i Królestwu Polskiemu będę wierny i posłuszny. O dobro Jego i jego spadkobierców będę zabiegał, a szkody ich będę unikał*”

[0 - 4 pkt.]

6. Połącz pojęcia z ich objaśnieniami wpisując odpowiednia cyfrę w wykropkowane miejsca.

a) przywilej - (.....)

b) unia personalna - (.....)

c) poradlnie - (.....)

d) sekularyzacja - (.....)

e) folwark - (.....)

f) demokracja szlachecka - (.....)

1. duże gospodarstwo szlacheckie, wykorzystujące pracę przymusową chłopów (tzw. pańszczyznę) lub prace najemną, produkujące głównie na sprzedaż
2. związek dwóch lub więcej państw, których sprawy zagraniczne, wojskowe i finansowe prowadzone są wspólnie
3. podatek płacony od uprawianej ziemi
4. połączenie dwóch lub więcej państw poprzez osobę wspólnego monarchy przy jednoczesnym zachowaniu odrębności władz
5. forma ustroju państwa polskiego ukształtowana w XV-XVI wieku i charakteryzująca się szerokimi uprawnieniami sejmików szlacheckich oraz ograniczeniu władzy królewskiej przez sejm złożony z reprezentantów szlachty
6. dokument królewski nadający szczególne uprawnienia jakiejś osobie lub grupie ludzi
7. przejście do stanu świeckiego (dotyczy albo osoby duchownej albo dóbr materialnych, które były własnością kościelną), zeświecczenie

[0 - 6 pkt.]

7. Podkreśl sześć zabytków architektury renesansowej w Polsce.

pałac w Wilanowie, zamek w Malborku, Zamość, ratusz w Poznaniu, pałac w Łańcucie, kolegiata w Tumie, Wawel (po przebudowie), pałac w Nieborowie, ratusz w Sandomierzu, zespół pałacowo-parkowy w Łazienkach, pałac w Baranowie Sandomierskim, pałac w Natolinie, Kaplica Zygmuntowska

[0 - 6 pkt.]

8. Uzupełnij informacje dotyczące przebiegu wojen polsko-krzyżackich w XV wieku dopisując do dat wydarzenia i do wydarzeń daty.

- a) wielka wojna z Zakonem Krzyżackim
- (rok) - najazd Krzyżaków na ziemię dobrzyńską i Kujawy
- 15 lipca 1410 r. -
- 25 lipca – 19 września 1410 r. -
- (rok) - podpisanie I pokoju toruńskiego
- b) wojna trzynastoletnia
- 18 września 1454 r. -
- (rok) - wykupienie przez Polaków zamku w Malborku
- 1462 r. -
- (rok) - bitwa morska na Zalewie Wiślanym
- 19 października 1466 r. -

[0 - 9 pkt.]

9. Na podstawie tekstu źródłowego odpowiedz na poniższe pytania.

„Polska prowadzi handel nie tylko z sąsiadami, lecz i z odleglejszymi krajami. Całe prawie handlu skupienie jest w Gdańsku. W miesiącu sierpniu odbywa się tu wielki jarmark, od [dnia] św. Dominika czternaście dni i dłużej trwający, na który zbierają się Niemcy, Francuzi, Flamandy, Anglicy, Hiszpanie, Portugalczycy i wtedy zawija do portu przeszło 400 okrętów naładowanych winem francuskim i hiszpańskim, jedwabiem, oliwą, cytrynami, konfiturami i innymi płodami hiszpańskimi, korzeniami portugalskimi, cyną i suknem angielskim. Zastają w Gdańsku magazyny pełne pszenicy, żyta i innego zboża, lnu, konopi, wosku, miodu, drzewa do budowy, solonej wołowiny i innych drobniejszych rzeczy, którymi kupcy swoje okręty na powrót ładują.

Juliusz Ruggieri, Relacja o stanie Polski, 1568 rok

- a) W jakim mieście najszybciej rozwijał się handel?
-
- b) Jakie wydarzenia miało miejsce w mieście w sierpniu każdego roku?
-
- c) Wymień trzy przykłady towarów sprowadzanych do Polski z zagranicy?
-
-
-
- d) Wymień trzy przykłady towarów, które Polska sprzedawała za granicę?
-
-
-

[0 - 8 pkt.]

10. Kaplica Zygmuntowska jest mauzoleum dynastii Jagiellonów. Podaj czyje grobowce tam się znajdują.

- a)
b)
c)

[0 - 3 pkt.]

11. Rzeczpospolita Obojga Narodów, powstała po zawarciu unii lubelskiej, posiadała wspólne i oddzielne instytucje państwowe. Uzupełnij tabelę, wpisując podane instytucje z poniższej rozsypanki w odpowiednią rubrykę.

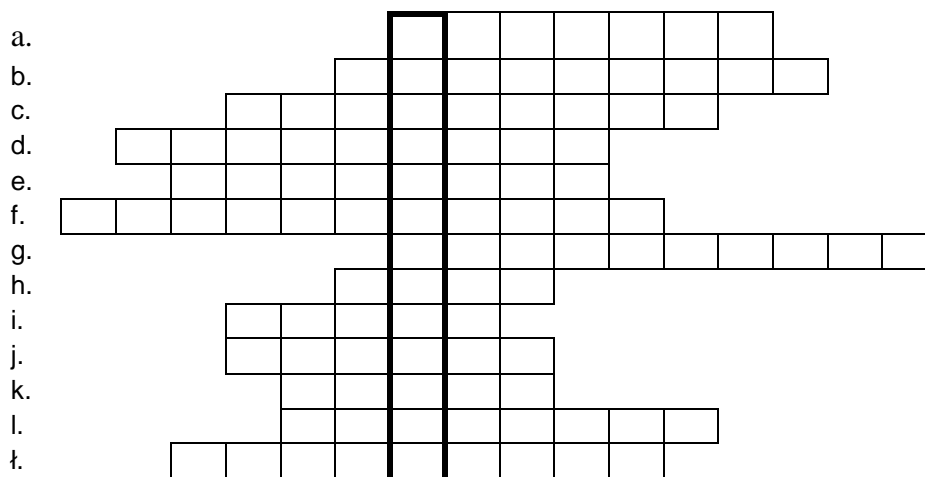
król, sejm, urzędy, prawo, wojsko, moneta, polityka zagraniczna, skarb

L. p	Wspólne	Oddzielne
1.
2.
3.
4.

[0 - 8 pkt.]

12. Rozwiąż krzyżówkę a następnie zapisz jej hasło główne.

- Koronowana w 1384 roku na króla Polski.
- Jeden z nurtów reformacji w Polsce mający swych wyznawców w Małopolsce i na Litwie.
- Nazwisko wielkiego mistrza krzyżackiego, który poległ w bitwie pod Grunwaldem.
- Nazwisko biskupa krakowskiego, który po wyjeździe Władysława Warneńczyka na Węgry stał się faktycznym rządcą Polski.
- Nazwisko króla polskiego, który wspólnie ze swoją żoną doprowadził do odnowienia Akademii Krakowskiej w 1400 roku.
- Metoda uprawy pola stosowana powszechnie w gospodarce XVI wieku a polegająca na jego podziale na trzy części.
- Jeden z nurtów reformacji w Polsce mający swych wyznawców w Prusach Królewskich, Prusach Książęcych, na Śląsku i w Wielkopolsce.
- Włoska księżniczka, druga żona Zygmunta I Starego.
- Miejsce bitwy i śmierci Władysława Warneńczyka.
- Nazwisko autora wielkiego ołtarza w kościele Mariackim w Krakowie.
- Nazwa zamku królewskiego w Krakowie.
- Wyznawców tego nurtu reformacji w Polsce nazywano braćmi polskimi.
- Przydomek pierwszego polskiego króla z dynastii Andegawenów.

Hasło główne:

[0 - 14 pkt.]

13. Zapisz nazwy polskich miast, które nazywano:

- a) „Wenecją Północy” -
 b) „Padwą Północy” -

[0 - 2 pkt.]

14. Uzupełnij tabelkę, przedstawiającą ważniejsze przywileje szlacheckie w Polsce, wpisując w wykropkowane miejsca odpowiednie informacje.

Data roczna	Miejsce nadania przywileju	Władca nadający przywilej	Treść przywileju
1374	Szlachta została zwolniona z większości danin i podatków na rzecz państwa z wyjątkiem 2 groszy z łanu chłopskiego.
1422	Czerwińsk
1430 1433	Jedlnia	Władysław Jagiełło
.....	Nieszawa Cerekwica	Bez zgody szlachty nie mogły być odtąd ustanawiane nowe prawa i podatki. Zgody szlachty wymagało także powoływanie jej pod broń (pospolite ruszenie).
1496	Szlachtę zwolniono z opłat celnych. Dla niej została zastrzeżona większość urzędów w państwie. Mieszczanie nie mogli nabywać dóbr ziemskich. Ceny na towary miejskie ustalali urzędnicy szlacheccy. Chłopi bez zgody pana nie mogli wyprowadzać się ze wsi. Tylko jeden syn chłopski mógł opuścić wieś w ciągu roku.
.....	Aleksander Jagiellończyk	Król nie mógł wydać ustaw bez zgody senatu i izby poselskiej. Król nie mógł wprowadzić żadnych zmian (nic nowego) w przywilejach i prawach szlachty bez zgody izby poselskiej.

[0 - 12 pkt.]

Klucz odpowiedzi - propozycja

1.

b) 1 d) 2

2.

a) Jan Długosz

b) Paweł Włodkowic

c) Mikołaj Kopernik

d) Maciej z Miechowa (Miechowita)

e) Łukasz Górnicki

f) Mikołaj Rej

g) Andrzej Frycz-Modrzewski

h) Jan Kochanowski

i) Jan Ostroróg

j) Stanisław Hozjusz

3.

a) Podlasie

b) Wołyń

c) Podole

d) Ukraina

4.

Jana Olbrachta, 1493, króla, senatu, izby poselskiej, sejmiki ziemskie, dożywotnio, 170 (ewentualnie 168), 140, króla, 2, 6

5.

a) Jan Zamoyski

b) Zygmunt II August (Zygmunt August)

c) Mikołaj Rej

d) Albrecht Hohenzollern

6.

a) 6 b) 4 c) 3 d) 7 e) 1 f) 5

7.

Zamość, ratusz w Poznaniu, Wawel (po przebudowie), ratusz w Sandomierzu, pałac w Baranowie Sandomierskim, Kaplica Zygmuntowska

8.

a)

- 1409 r.

- bitwa pod Grunwaldem

- oblężenie zamku w Malborku przez Polaków

- 1411 r.

b)

- bitwa pod Chojnicami

- 1457 r.

- bitwa pod Świecinem

- 1463 r.

- podpisanie II pokoju toruńskiego

9.

a) w Gdańsku

b) jarmark dominikański (jarmark św. Dominika)

c)

- wino francuskie

- wino hiszpańskie

- jedwab

- oliwa

- cytryny

- konfitury

- inne płody hiszpańskie
- korzenie portugalskie
- cyna
- sukno angielskie

d)

- pszenica
- żyto
- inne zboża
- len
- konopie
- воск
- miód
- drzewo do budowy
- solona wołowina
- inne drobniejsze rzeczy

10.

- a) Zygmunt I Stary (Zygmunt Stary)
- b) Zygmunt II August (Zygmunt August)
- c) Anna Jagiellonka

11.

L. p	Wspólne	Oddzielne
1.	król	prawo
2.	sejm	urzędy
3.	moneta	wojsko
4.	polityka zagraniczna	skarb

12.

a.				J	A	D	W	I	G	A						
b.				K	A	L	W	I	N	I	Z	M				
c.			J	U	N	G	I	N	G	E	N					
d.	O	L	E	Ś	N	I	C	K	I							
e.		J	A	G	I	E	Ł	Ł	O							
f.	T	R	Ó	J	P	O	L	Ó	W	K	A					
g.							L	U	T	E	R	A	N	I	Z	M
h.					B	O	N	A								
i.		W	A	R	N	A										
j.		S	T	W	O	S	Z									
k.			W	A	W	E	L									
l.				A	R	I	A	N	I	Z	M					
ł.	W	Ę	G	I	E	R	S	K	I							

Hasło główne: Jagiellonowie - 1 pkt.

13.

- a) Gdańsk
- b) Zamość

14.

Data roczna	Miejsce nadania przywileju	Władca nadający przywilej	Treść przywileju
	Koszyce	Ludwik Węgierski	
		Władysław Jagiełło	Nietykalność majątkowa szlachty bez wyroku sądowego.
	Kraków		Nietykalność osobista szlachty bez wyroku sądowego.
1454		Kazimierz Jagiellończyk	
	Piotrków	Jan Olbracht	
1505	Radom		

